

РОЗДІЛ 7 ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

УДК 821-31.09(498=Укр)Трайста
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.3.35>

ХУДОЖНЯ СВОЄРІДНІСТЬ ПОВІСТІ МИХАЙЛА ГАФІЇ ТРАЙСТИ «МІЖ КОХАННЯМ І СМЕРТЮ»

THE ARTISTIC ORIGINALITY OF "BETWEEN LOVE AND DEATH" STORY BY MYKHAILO HAFIYA TRAISTA

Балла Е.Ю.,
orcid.org/0000-0001-9460-331X
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»,
доцент кафедри української мови та культури
Ніредьгазького університету

У матеріалі проаналізовано повість «Між коханням і смертю» Михайла Гафії Трайсти – талановитого українського письменника, що проживає й працює в Румунії. Твір увійшов до збірки повістей митця, що вийшла друком у 2016 році й за яку він був відзначений премією Спілки письменників Румунії. Високою є оцінка доробку автора і в українському літературному просторі, що засвідчують публікації прозових книг та увага літературознавців. І хоча останнім часом з'явилося чимало наукових відгуків на його художні твори, однак цікава й оригінальна творчість митця залишає поле для нових наукових пошуків та відкриттів.

Заслугове на ґрунтовне вивчення й повість «Між коханням і смертю», що репрезентує Михайла Гафію Трайсту як майстра епічного письма. Твір оригінальний як за змістом, так і за формою. У проблемно-тематичній площині спостерігаємо актуалізацію екзистенційних питань, утілених у ключових антитектичних концептах повісті – любові й смерті, ненависті й прощення, гріха і спокути.

Предметом аналізу в статті стали й сюжетно-композиційні властивості твору. Наголошено, що попри чітку зовнішню структуру (дві частини, кожна з яких складається з понад двох десятків розділів з відповідними назвами та епіграфами), розвиток сюжету в повісті має калейдоскопічний характер, події накладаються одна на одну, віддзеркалюючись у свідомості персонажів переважно у вигляді ретроспективних картин.

У контексті окресленої теми на увагу заслугове й інтертекстуальний характер повісті «Між коханням і смертю». Аналізований твір має міжтекстово-комунікативні зв'язки з усною народною творчістю, Біблією, спадщиною відомих представників українського письменства Румунії та чільних репрезентантів літературного процесу в Україні.

Однією з особливостей поезики цієї повісті, як і загалом ідіостилю Михайла Гафії Трайсти, є ліризм. Епічне полотно твору пронизує лірична стихія, проявом якої є лірично забарвлені пейзажі та внутрішні монологи персонажів, уплетення в текст уривків народних пісень, ліричні епіграфи та заголовкові компоненти, використання відповідних художніх засобів.

У процесі дослідження зроблено висновок про те, що повість «Між коханням і смертю» становить собою майстерний епічний твір, який дає підстави вважати Михайла Гафію Трайсту яскравою фігурою української літератури в Румунії та сучасної української літератури загалом.

Ключові слова: українська література Румунії, повість, поезика, композиція, інтертекстуальність, ліризм.

The article analyzes the novel "Between Love and Death" by Mykhailo Gafia Traista, a talented Ukrainian writer who lives and works in Romania. The work is included in the collection of the author's stories published in 2016, for which he was awarded the Romanian Writers' Union Prize. The author's work is highly appreciated in the Ukrainian literary space, as evidenced by the publication of prose books and the attention of literary critics. Although there have recently been many scholarly reviews of his works of fiction, the artist's interesting and original heritage leaves room for new scientific research and discoveries.

The story "Between Love and Death" also deserves a thorough study, representing Mykhailo Hafiya Tryista as a master of epic writing. The work is original both in content and form. In the problematic and thematic plane, we can observe the actualization of existential issues embodied in the key antithetical concepts of the story – love and death, hatred and forgiveness, sin and redemption.

The subject of analysis in the article is the plot and composition properties of the work. It is emphasized that despite a clear external structure (two parts, each consisting of more than two dozen chapters with appropriate titles and epigraphs), the plot development in the novel is kaleidoscopic, with the events being overlapped, reflected in the minds of the characters mainly in the form of retrospective pictures.

In this context, the intertextual character of the novel "Between Love and Death" deserves attention. The analyzed work has intertextual and communicative connections with oral folklore, the Bible, literary works of famous representatives of Ukrainian literature in Romania and prominent representatives of the literary process in Ukraine.

One of the peculiarities of the poetics of this story, as well as the idiosyncrasy of Mykhailo Hafiya Tryista in general, is lyricism. The epic canvas of the work is permeated by the lyrical element, which is manifested in lyrically colored landscapes and internal monologues of the characters, the interweaving of fragments of folk songs into the text, lyrical epigraphs and title components, and the use of appropriate artistic means.

The study concludes that the novel "Between Love and Death" is a masterful epic work that gives grounds to consider Mihai Gafia Treista a prominent figure of Ukrainian literature in Romania and contemporary Ukrainian literature in general.

Key words: Ukrainian literature of Romania, story, poetics, composition, intertextuality, lyricism.

Постановка проблеми. Михайло Гафія Трайста – особистість, добре знана не лише в середовищі румунської інтелігенції, політичної та мистецької еліти, читацької аудиторії, а й за межами Румунії, зокрема в українському культурному просторі. Його творчий доробок уже на сьогодні чималий за обсягом, розмаїтий тематично та жанрово. Палітра змістових та жанрово-стильових пошуків митця доволі широка й заслуговує на глибоке наукове вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнім часом з'явився ряд ґрунтовних аналітичних праць, у яких висвітлюються різні аспекти індивідуального стилю Михайла Гафії Трайсти. Художня творчість митця стала об'єктом аналізу румунських дослідників та письменників – М. Гербіл, К. Ірода, І. Кідещука, М. Михайлюка, І. Ребошапки, С. Ткачука та інших.

К. Ірод у «Привітному слові» до збірки «Між коханням і смертю» спостеріг, що «стиль творів Михайла Гафії Трайсти унікальний, явно виділяється з-поміж усіх літературних засобів українських побратимів Румунії» [1, с. 8].

М. Гербіл у передмові до книги «Верхньорівнянські оповідання» зазначила: «Михайло Гафія Трайста виступає новатором у манері художнього світобачення, яке передбачає якраз панорамну перспективу зображуваного» [2, с. 7].

Науковий інтерес до спадщини митця виявили й українські літературознавці, зокрема В. Антофійчук, В. Барчан, О. Тиховська, І. Хланта, М. Вотьканич.

Дослідниця В. Барчан розглянула малу прозу Михайла Гафії Трайсти крізь призму загальнолюдських цінностей і зазначила, що «...майстерне сюжетно-композиційне вирішення у творах забезпечує глибоку психологічну достовірність характерів та актуальність проблем духовності як на особистісному, так і суспільному рівнях» [3, с. 289].

Міфопоетичне прочитання творчості талановитого українського письменника Румунії здійснила О. Тиховська, яка представила типологічне дослідження повісті М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та оповідання М. Рошка «Кривавий

місяць над Минчелом». Дослідниця твердить, що «проза М. Трайсти є багатогранною, тяжіє до народної філософії та міфологічних уявлень українців, захоплює несподіваним розвитком подій та динамічним сюжетом» [4, с. 138].

Проза Михайла Гафії Трайсти стала об'єктом детального вивчення літературознавиці М. Вотьканич. Авторка публікацій наголосила на різних характеристичних рисах художнього світу митця – наскрізних темах, зокрема кримінальних мотивах [5; 6], прийомах містичного [7; 8], специфіці художньої оповіді [9] тощо. Вона, зокрема, характеризує його як самотнього прозаїка, що «став одним із найяскравіших представників третьої хвилі української літератури Румунії» [6, с. 45], і узагальнює: «З кожною новою збіркою творчі шукання письменника увиразнювалися, що зумовило витворення своєрідного авторського стилю, який поєднує риси реалістичної манери письма та постмодерністської гри, карнавалізму, інтертекстуальності» [6, с. 45].

Добрий знавець українського літературного процесу в Румунії Володимир Антофійчук у передмові до книги «Стижерети» слушно підсумував, що «твори широко знаного в Румунії та Україні талановитого письменника демонструють ефектні проблемно-тематичні та жанрові новації» [10, с. 7]. Зауважене дослідником показово ілюструють не лише твори, що склали збірку «Стижерети», а й обрана нами для аналізу повість «Між коханням і смертю».

Мета і завдання статті. У дослідженні ми поставили перед собою мету в різних аспектах проаналізувати поетику повісті «Між коханням і смертю» Михайла Гафії Трайсти, зосередивши увагу на тих прикметах, що дають підстави говорити про художню своєрідність цього епічного твору. Ставимо перед собою завдання простежити сюжетно-композиційні особливості та інтертекстуальний характер повісті, елементи ліризму та психологізму, філософську та настроєву наповненість ключових образів-концептів.

Виклад основного матеріалу. Повість «Між коханням і смертю» є оригінальним літературним явищем і, на наше переконання, неабияким

художнім досягненням талановитого прозаїка Михайла Гафії Трайсти. Вона увійшла до однойменної книги, надрукованої у 2016 році. Крім цієї повісті, тут були опубліковані твори «Людина з того світу», «Незнайомка у фіалковій сукні», «Конокрадська честь», «У ніч на святого Андрія» та «Гірке щастя». У передмові до видання К. Ірод зазначив, що повісті, які складають цю книгу, «створять широку панораму з наявними ознаками справжньої саги, в якій, мов грані калейдоскопа чи складові частини пазла, віддзеркалюються – не то реальні, не то фантастичні, як у сюрреалістичній літературі, зате майже завжди трагічні – події, що розгортаються чи не на протязі всього ХХ століття» [1, с. 5].

Художні здобутки Михайла Гафії Трайсти були високо оцінені й професійним журі: саме за книгу «Між коханням і смертю» він став лауреатом премії Спілки письменників Румунії. Цей факт, на думку К. Ірода, «свідчить про особливе оцінення творчості Михайла Гафії Трайсти і завдяки йому разом підвищує і “карати” літератури українських письменників Румунії взагалі» [11, с. 9].

Художня специфіка повісті «Між коханням і смертю», якою відкривається збірка, чи не найбільш показово оприявнюється в оригінальному сюжетно-структурному компонуванні. Твір має цікаву мозаїчну композицію і становить собою калейдоскоп картин, переданих переважно крізь призму людської свідомості, деформованої пережитими психічними травмами. Саме через художню обсервацію психіки та емоційного стану персонажів автор актуалізує ключові проблемно-тематичні вектори твору – морально-етичні та філософські, серед яких інтегральними є екзистенційні питання життя і смерті, любові й ненависті, добра і зла, вибору, вини і кари тощо. У цьому творі Михайло Гафія Трайста втілює авторський задум таким чином, що загальна художня картина вимальовується лише тоді, коли сприймаєш текст, ніби піднявшись над ним, а перед тим осягнувши на рівні психоемоцій та емпатії.

Історичне тло твору через конкретне датування чітко окреслено: це період першої половини ХХ століття, зокрема й Другої світової війни. Події викладено не в хронологічній послідовності: автор використовує принцип калейдоскопічного художнього відображення, адже вони постають у формі ретроспекційних, рідше проспекційних візій різних персонажів.

Способом реалізації художньої концепції Михайла Гафії Трайсти при цьому є нарративне варіювання, тобто чергування «мовних» партій персонажів. Точка зору багатьох головних героїв

повісті найчастіше віддзеркалюється через внутрішні монологи, що нагадують потік свідомості. Можемо говорити про мозаїчність нарративної структури, своєрідне нарративне багатоголосся, адже автор постійно змінює кут нарративного зору, передає різну фокалізацію. Так, наприклад, у другому розділі другої частини, що має назву «А люди, що скажуть люди?», висвічуються дві точки зору – Марії, що забирає до себе пораненого Андрія, якого давно кохає, та хвора психіка самого Андрія Бережняка, який марить. І в цих мареннях перед реципієнтом постають фрагменти пережитого ним трагічного досвіду: розлуки з рідними, зокрема коханою жінкою Василюною, мобілізації, поранення на фронті, втрати бойових побратимів, зокрема й Петра – чоловіка Марії тощо. Саме в подібних уривках помічаємо, як завдяки повторам (і досить таки частим) певних рефлексій, роздумів, спогадів, риторичних питань, прозаїку вдається здійснити потужний психологічно сугестивний вплив на читача, долучити його до внутрішнього буття персонажів, що переживають складні, драматичні моменти життя. В одному з наступних розділів («Без вини винуваті...») психологічно наснажений, з філігранною метафорою та синестезією повтор постає у вигляді епіфори (кожен із чотирьох фрагментів цього розділу закінчується однаково): «Темною хмарою тиша зависла над їхніми душами – давила, тисла, пекла...» [12, с. 155]. Завдяки неодноразовому повтору ця думка переростає у своєрідне психологічно-ліричне резюме цієї частини повісті.

Зовнішня ж структура твору «Між коханням і смертю» загалом струнка: він складається з двох частин, поділених на фрагменти з відповідною нумерацією та окремими назвами, переважно ліричними, що є цитатою з тієї ж частини або попереднього розділу. Завдяки повторам ключових фраз, поруч із наскрізними сюжетними перипетіями, твір і сплітається в одну, туго зав'язану художню цілість. Частини і справді ніби плавно перетікають одна в одну, а забезпечується цей художній плин, як уже зазначалося, дублюванням окремих ліричних фрагментів. К. Ірод виділив повторюваність як характерну рису індивідуального почерку Михайла Трайсти і при цьому зауважив: «Ці повторення не лише не турбують, не шкодять лаконічності, характерній прозі Михайла Гафії Трайсти, а читач погоджується з такою манерою, усвідомлюючи, що автор намагається фіксувати в його свідомості даних героїв, чи певні події, місця і час їхнього розгортання, а також спогади та мрії, підсилюючи, таким чином, трагізм і художню емоційність» [1, с. 7]. Текст повісті

«Між коханням і смертю» завдяки цьому нагадує живий організм, у якому пульсують емоції, чуття, рефлексії, мелькають відблиски свідомості, спроектовуються зовнішні та внутрішні події.

Ще однією показовою прикметою аналізованого твору є те, що до кожного з розділів Михайло Гафія Трайста добирає влучні епіграфи, які є уривками з творів українськомовних письменників Румунії, а також художніх текстів Г. Сковороди, Т. Шевченка, Лесі Українки, М. Бажана, В. Стуса, Л. Костенко, І. Драча, Є. Гуцала. Цитуючи своїх побратимів по перу (К. Ірода, І. Ковача, М. Корсюка, М. Михайлюка, П. Романюка, С. Ткачука та інших), Михайло Гафія Трайста ніби абсорбує художній досвід своїх попередників та сучасників, а художній світ його повісті екстраполюється на широкий контекст українського літературного дискурсу Румунії.

Уже в першому фрагменті «І покотилась луна дзвону...» за епіграф взято слова Михайла Михайлюка: «*В хаті повно людей, / А ще дзвін, / Тужний дзвін / В почорнілім селі...*» [12, с. 11]. Цей епіграф є настроєвим, тематичним та акустичним мотто до змісту розділу, у якому йдеться про смерть – загибель Григорія Бережняка і горе його батьків – матері та батька. Останній, як і Шевченків Гонта, на людях емоційно непорушний, а наодинці демонструє відчай, що переповноє його душу. Шевченкове слово зазвучить ще й на початку двадцятого розділу другої частини з назвою «Долю конем не об'їдеш»; це уривок з поезії «Минають дні, минають ночі...»: «*Доле, де ти! / Доле, де ти? / Нема ніякої, / То дай злої, злої...*», а також до розділу «О Господи, допоможи...».

В епіграфах вдало віддзеркалюються й два стрижневі концепти цієї повісті – концепт любові та концепт смерті. Ці дві антитетичні категорії ніби співіснують, тісно переплітаються в буттєвих координатах персонажів і спонукають до філософського осмислення амбівалентної сутності життя людини. Концепт смерті, звичайно ж, постає в трагедійному ключі та в кількох варіаціях – природна смерть, насильницька як у результаті побутового конфлікту, так і на війні. Щільно в'яжеться з цим екзистенціалом безпосередньо полярний до почуття любові емоційний стан ненависті, що ілюструє, зокрема, назва одного з розділів – «Гірша від смерті, ненависть...». Невипадково автор до цього розділу взяв епіграф з Нового Заповіту: «*Хто ж ненавидить брата свого, той у темряві, і в темряві він ходить, і куди йде не знає, бо темрява у нього засліпила очі...*» [12, с. 152].

К. Ірод вказує на хороше знання автором Святого письма. Це, на думку критика, виявля-

ється в тому, що письменник постійно апелює до Книги Книг, «цитуючи акуратно, коментуючи біблійне учення чи тільки згадуючи й сугеруючи його принципи» [1, с. 6]. У повісті «Між коханням і смертю» біблійні мотиви проглядаються у використанні образу Юди, мотиву зрадництва, братопродажництва, самогубства (Василь Бурсук зрадив брата, а потім повісився на яворі над криницею. Не випадково саме персонаж на ім'я Петро як антипод Іуди в біблійному писанні знаходить його повішеним і приносить звістку про його загибель). За слушним спостереженням В. Антофійчука, «біблійний сюжетно-образний матеріал, який функціонує у творчості Михайла Гафії Трайсти, глибоко переосмислюється і співвідноситься з реаліями нашої дійсності, охоплюючи широке коло історичних, морально-етичних і соціально-психологічних проблем» [10, с. 9]. У модусі християнського віровчення актуалізуються в аналізованому творі й зазначені вище екзистенційні проблеми – вибору, життя і смерті, любові й ненависті тощо. Інтегральні концепти любові та смерті при цьому переплітаються, становлять ту вісь, навколо якої розгортається сюжет: є кохання – як наслідок убивство; Андрій балансує на межі життя і смерті, і в той час марить про свою кохану Василю, поруч із ним Марія, що безмірно його кохає. Постає ще одна іпостась любові – це материнська любов: через смерть сина мати (Одотя Бережняк) втрачає розум. Відповідною є у творі й амплітуда настроїв: радість, щастя, тепло – горе, смуток, плач, біль... Практично всі герої повісті перебувають в екзистенціальному просторі «між коханням і смертю».

Подібну антитетичність простежуємо не лише на рівні екзистенціалів та настроїв, а й у поетиці кольору, передусім білого та чорного. До одного з розділів вжито й відповідний епіграф: «*Чекали білі ворота повернення сина... І стояла у білих воріт чорна – від скорботи – мати*» [12, с. 145]. Образ матері змальовано тут у народнопісенному стилі знову ж таки з використанням художніх протиставлень:

«Тепер, згорблена мати на призьбі сиділа...

Сивою зозулею свою недолю кувала б, та голос у неї минувся...

Очима аж поза Грицков, сина, виглядала б, та вже ні до перелаза не добачає...

Своє горе людям розказала б, та думка до думки, слово до слова вже не в'яжуться...

Гарячими сльозами травичку зросила б, та звідки тих сліз?..» [12, с. 146].

Як і заголовкові компоненти, так і епіграфи вступають у тісний паратекстуальний зв'язок із

подієвим та настроєвим наповненням відповідних частин, налаштовуючи читача на відповідну емоційну хвилю. Яскраво це простежуємо в другому розділі першої частини «Наче від себе самого втікав...», де доречно зацитовано уривок із твору Миколи Корсюка: «*Ніхто, / Ніхто не знає нашу казку так, / як знаємо ми...*» [12, с. 15]. У розділі йдеться про Івана Бурсука, який убив Григорія Бережняка. В епіграфі закодовано екзистенційний стан персонажа, котрий мав, як довідуємось із тексту, причину скоїти цей тяжкий злочин: ним керували почуття гніву, ненависті й бажання помсти, які після убивства кудись зникли, натомість з'явилося почуття страху: «*А гнів?.. Весь гнів, який кипів у нім стільки часу, вся ненависть, яка труїла його душу, прага помсти, яка мучила його серце... Де поділися?.. Де зникли-пропали?.. Розвіялися, як вітер, розбіглися, як хмари, розтанули, як сніг... Тільки один страх застряг у душі і тепер жене його все далі й далі, наче від себе самого...*» [12, с. 15]. Амплітуда емоцій Івана вдало передається в зацитованому уривку через риторичні питання, незавершені речення, порівняння, нагромадження дієслівних форм.

Міжтекстові асоціації викликає й емоційно наснажений епізод, коли закохані Григорій та Анна, не криючись, танцюють перед сільською громадою. Ця художня картина споріднена зі сценою відомого драматичного твору І. Франка «Украдене щастя», коли Анна та Михайло Гурман усупереч людському осуду утверджують своє право на щастя.

Епіграфи виконують у творі ще одну важливу функцію – вони ліризують його. На ліричність як суттєву складову поезики повісті «Між коханням і смертю» вказує і сам автор, окреслюючи її жанр як «верхньорівнянська поема». Разом з тим, він ювелірно умонтовує в епічну тканину ліричні компоненти – уривки з поетичних текстів та народних пісень, а, відображаючи внутрішній стан персонажа, застосовує властивий поезиці ліричного твору арсенал художніх та ритмомелодійних прийомів.

Такими є, наприклад, описи природи – ліричні, з алітераційними візерунками, інверсіями, персоніфікованими образами, колоритними порівняннями та епітетами: «*Дивився у глибоку, як колодязь на перехрестю долі, ніч. Сиву і сумну-пресумну ніч, що надіялася третіх півнів співу, спасіння. Над високою Добрукою небо стогнало, намагаючись у синьооку глибін срібного серпа заховати, бо десь там за кучерявими обчинами ранок пелехатий, мов некохане дівча свої коси розплітає*» [12, с. 142].

Знаходимо у творі й іншого плану пейзажні малюнки – експресивно наснажені, через які вдало передається психоемоційний стан персонажів: «*Важкі, мов непрощенні гріхи, хмари темні, навислі і важкі, незграбно наповзали одна на одну, зловісно, буйно котились, розриваючись, щоб потім пошарпаними знову збитись до купи у величезні страховиська з розкритими пащами, які ось-ось проковтнуть весь світ! Разом з ними котився і грім, грозив голосний і страшний, мов сердитий Бог, а блискавиці!..*» [12, с. 129]. Подібні картини природи співзвучні з епіграфом – цитатою з вірша Лесі Українки «Темна хмара, а веселка ясна».

Засобом ліризації тексту повісті «Між коханням і смертю» є й народна пісня, що нерідко звучить як акомпанемент, суголосний настрою того чи іншого персонажа. Загалом же, можемо констатувати, що потужний фольклорний струмінь пронизує художнє полотно усього твору. Лірично забарвленим і щемливим є, наприклад, розділ «Свічковим полум'ям цвинтар розцвів...», у якому заголовковий компонент відіграє роль ліричного обрамлення, а стрілецька пісня відображає внутрішній стан солдатів і виконує свого роду терапевтично оздоровчу функцію («*Пісня разом з душею, виривалася з їхніх грудей і летіла нічним птахом понад селом, понад народом, який повертався з цвинтаря, понад могилами і хрестами. Добровольці пили! За душу погиблих пили... Пили і співали, горе в піснях виливали...*» [12, с. 135]).

Топос цвинтаря, що є однією з варіацій винесеного в заголовок повісті концепту смерті, є водночас і втіленням любові, адже пам'ять про близьких і рідних, відвідування їхніх могил, запалювання свічок свідчать про повагу й теплі почуття до тих, хто відійшов за межу життя. Саме на кладовищі зустрічаються світ живих і світ мертвих, вони зв'язуються воедино, є нероздільними, що передається Михайлом Гафією Трайстою через лірично й емоційно забарвлені картини, у яких використано персоніфіковані образи, можливості звукопису, ритмо-синтаксичні прийоми, що наповнює текст властивою поезиці дум речитативною наспівністю: «*Свічковим полум'ям цвинтар розцвів... Світлим крилом понад селом розпростерся... Невимовною радістю запалав, засвітився... Шепітливою молитвою за упокій душі помолився... Довгими тіннями через хрести й гроби злих духів проганяв... Мерців подихом вітру з могил випускав... На свято запрошував, низько перед ними кланявся, темну шапку скидав...*» [12, с. 132]. Відчувається й певна

емоційна градація, що переростає у сюрреалістичні видіння, заґрунтовані в образну стихію українського фольклору: «А вони?.. Вони птахом понад селом літали... на червону калину сідали... сивою зозулею про свою смерть кували...» [12, с. 132].

Повість «Між коханням і смертю», у результаті, має потужну інтертекстуальну ауру, у якій яскраво відчувуються фольклорні джерела, Книга Книг, цілий масив літературних текстів.

Аналіз художньої канви повісті «Між коханням і смертю» свідчить про те, що строкатою є і її стильова палітра. Загальний настроєвий діапазон, художні прийоми відображення дійсності, антитечна філософська парадигма цього тексту дають підстави трактувати твір як неоромантичний. Однак, в окремих епізодах спостерігаємо використання елементів експресіоністичної поетики, подекуди навіть прийомів сюрреалізму, оскільки художньо відтворюються оніричні видіння, марення, хворобливі візії й галюцинації. Ось як передано стан пораненого Андрія Бережняка: «Осиротілою вовчицею ревіла-вила сплюндрована душа Андрія. Лютою завірюхою по-хижому стогнала, вогняною стихією палала, горіла, пекла... гадиною сичала, чорним круком крякала...»

А гнів?.. Бушуючими хвилями до горла, все вище і вище, пінився, піднімався, обвивав, наче наволока, і тиснув до крові, до болю, до сліз...

А тіло?... Онімло!

Хоч рукою махнути б дало, так, наче од мух, чи бодай бровою моргнути, та де?!

Тільки один смак смерті на губах» [12, с. 95].

До слова скажемо, що подібні картини, переживання персонажів, і відповідно емоційно-настроєві нюанси набувають неабиякої актуальності в контексті сучасних трагічних подій в Україні. Як і епіграф до згаданого розділу, цитата з твору М. Михайлюка: «*Приходили зрідка листи, Та ще рідше вертались солдати...*» [12, с. 95].

Висновки. Отже, повість «Між коханням і смертю» має оригінальну композицію та викладову структуру, широке інтертекстуальне поле, їй властивий поглиблений психологізм та ліризм. Автор уміло використовує наративне поліголосся, мозаїчну сюжетну побудову, вдається до неординарного моделювання художніх характерів, торкається важливих екзистенційних питань і в такий спосіб примушує реципієнта до глибоких роздумів і співпереживання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ірод К. Привітне слово. *Трайста Михайло Гафія. Між коханням і смертю*. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2020. С. 5–9.
2. Гербіл М. Передмова. *Трайста Михайло Гафія. Верхньорівнянські оповідання*. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2020. С. 5–10.
3. Барчан В. Проблема загальнолюдських цінностей у короткій прозі Михайла Гафії Трайсти. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип. 2 (46). Ужгород, 2021. С. 285–290.
4. Тиховська О. Образи та мотиви повісті М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та оповідання М. Рошка «Кривавий місяць над Минчелом» у світлі європейської міфології. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці. Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 138–147.
5. Вотьканич М. Соціальна та психологічна детермінація злочину в повісті «Ненависть до ближнього» Михайла Гафії Трайсти. *Міжнародна науково-практична конференція «Виклики філологічних наук, міжкультурної комунікації та перекладознавства в Україні та країнах ЄС»: матеріали конференції (30-31 жовтня 2020 р.)*. Венеція: Видавничий дім «Baltija Publishing», 2020. С. 71–75.
6. Вотьканич М. Художнє трактування проблеми злочину та помсти в повісті «Конокрадська честь» Михайла Гафії Трайсти. *KELM*. 2020. №5 (33). Вип. 1/2020. С. 44–49.
7. Вотьканич М. Поетика повісті Михайла Гафії Трайсти «У ніч на святого Андрія». *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Ужгород : ПП Данило С. І., 2019. Вип. 2 (42). С. 144–148.
8. Вотьканич М. Поетика містичного в повісті Михайла Гафії Трайсти «Людина з того світу». *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія «Філологія». 2022. №49. С. 35–42.
9. Вотьканич М. Автобіографічний наратив як форма оприявлення авторської свідомості в прозі Михайла Гафії Трайсти. *Матеріали XI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з україністики «Діалог мов – діалог культур. Україна і світ»* (Мюнхен, 29 жовтня – 1 листопада 2020 року). Мюнхен, 2020. С. 246–253.
10. Антофійчук В. З тривогию про людину. *Трайста Михайло Гафія. Стижерети*. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2020. С. 5–14.
11. Ірод К. Михайло Гафія Трайста – лауреат премії Спілки письменників Румунії. *Наш голос*. Місячник Союзу українців Румунії. № 276. Червень, 2017. С. 8–9.
12. Трайста Михайло Гафія. Між коханням і смертю. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2020. 528 с.